ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
—Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՅ — ՀԱՆԱԳԱԶՕՐԵԱՅ — 40 ՓԱՐԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Դուրս [illegible] ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր-տնօրէնին պէտք է ուղղուի Կ. Պոլիս Բիւզը փողոց եօգուշը, Շարք Զարզըբը Թիւ 37 Մասիս գրասենեակը։
Ցամքով ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Ջնջուած նամակ, յօդուած, ետ չեն տրուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ 14 ՄԱՐՏ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Վեհ. Սուլթանը Միւթեմայիզի աստիճան շնորհեց զինուորական շինութեանց ճարտարապետ Յովհաննէս էֆէնտիին։

Գերմանիոյ Վիլհէլմ կայսեր ծննդեան 87րդ տարեդարձին առթիւ, Վեհ. Սուլթանն հեռագրաւ շնորհաւորեց Ն. կայսերական վեհափառութիւնն, որ փոխադարձաբար հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց։ Գերմանիոյ դեսպան Պ. Ռատովից շաբթու Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով, անձամբ ևս շնորհակալութիւն պիտի յայտնէ Ն. Կ. Վեհափառութեան։

Գարատաղի դիւանագիտական գործակատար Պ. Յվոքովիչ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Բարձր. Արիֆի փաշայի հետ և իւր վկայագիրը Ն. Բարձրութեան մատոյց։

Թարիգ, իբր այս աւուր թուոյ, կը ծանուցանէ թէ կայսերական Դիւանին տնօրէն (Պէյլիքճի) Նիազի էֆէնտիի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, ոչ թէ Յունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդրով, այլ կառավարական պաշտօնատանց ոմանց արձանագրութեանց տոմարներն ու գրութիւնը քննելու կ'զբաղի եղեր։

Բ. Դուռը վերջին օրերս Օսմ. ընդհանուր պարտուց վարչական խորհրդին հաղորդեց այն հրահանգները, զորս Օսմ. արժէթղթոց փոփոխման գործողութեան վրայ հսկող պատուիրակին պիտի տայ։ Վարչական խորհուրդն այս հրահանգները քննելէ յետոյ, եթէ բարեփոխում մ'ընելու հարկ տեսնէ, Բ. Դրան պիտի ծանուցանէ։ Կայսերական պատուիրակը դեռ չէ անուանած, որովհետեւ կ'ըսուի թէ Բ. Դուռը նպաստաւոր չէ այս պաշտօնին համար առաջարկեալ ընտրելին ընդունելու։

Շքոտրայէն եկած նամակներու նայելով, կ'ըսէ Մօնիթէօր Օրիանթալ, տեղական կառավարութիւնը ներում շնորհեր է ասկէ առաջ Շքոտրայի պահապան զօրաց դէմ եղած յարձակման հեղինակներուն։ Ասիմ փաշա, որ այս միջոցիս Պէրանա կը գտնուի, Վեհ. Սուլթանին կալուածոց տնօրէնն իւր քով հրաւիրեր է, զոր հաւանականաբար Գարատաղ պիտի ղրկէ յատուկ պաշտօնով։

Փարի—Գուրս լրագիրը կը կարծէ գիտնալ թէ Բէժիի ընկերութեան վարչական խորհուրդն որոշեր է ապրիլ ամսոյ մէջ շրջաբերութեան հանել ծխախոտի Բէժիի ընկերութեան բաժնեթուղթերը։

Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի հրամանաւ, Առեւտրական և Երկրագործական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, Սուպհի փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է, մայրաքաղաքիս և շրջակայից զանազան կէտերուն վրայ Պազարներ կամ շուկաներ հաստատելու խնդիրն ուսումնասիրելու, և այս նպատակաւ կանոնագիր մը պատրաստելու համար։ Այս յանձնախմբին անդամ են յիշեալ նախարարութեան Առեւտրական ճիւղին տնօրէն Թեվֆիք պէյ, Երկրագործական ճիւղին տնօրէն Ամասեան էֆէնտի, քաղաքապետութեան խորհրդոյն անդամ Ահմէտ փաշա, Արիստակէս էֆ. Ազարեան և Կարապետ էֆ. Գարագաշեան։ Յանձնաժողովն շաբաթ օրն իւր առաջին նիստն ըրաւ Առեւտրական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ։

Տփղիսի Օսմ. նախորդ ընդհ. հիւպատոս Եդուարդ պէյին հաշիւները քննող յանձնաժողովը կը շարունակէ իւր նիստերն և երէկ դարձեալ նիստ մ'ըրաւ Բ. Դրան մէջ։

Կ'ըսուի թէ վէճ մը ծագեր է մէկ կողմէ Մահսուսէի և Շիրքէթի Խայրիէի շոգենաւական ընկերութեանց և միւս կողմէ օտարազգի նաւաձիգ շոգենաւաց տէրերուն միջեւ։ Այս վերջինք կ'ուզեն եղեր Մարմարա ծովուն մէջ մանր շոգենաւեր բանեցնելու և նաւաձգութեան մենաշնորհն իւրացնել, իրօք չենք գիտեր թէ նաւաձիգ շոգենաւուց տէրերն ինչ հիման վրայ կը հիմնեն այս մասին իրենց յաւակնութիւններն որք տարօրինակ կը թուին։ Բայց նոյն պաշտօնը կատարելու համար տեղական ընկերութեանց իրաւունքն անվիճելի է և ակներեւ, կ'ըսէ Օսմանլը։

Անգլիական Էճիբշըն կազէթ լրագիրը կ'ըսէ թէ Վեհ. Թեւֆիկին հաճեր է անգլիական բանակին մէջ վերահաստատել Պէյքր փաշան։

Մօնիթէօր Օրիանթալ կը ծանուցանէ թէ քաղաքապետութիւնը, մայրաքաղաքիս բոլոր շոգենաւական ընկերութեանց գործակալներն իւր քով հրաւիրելով, յայտներ է թէ քաղաքին մէջ ածուխի մթերանոցներ պահելն արգիլուած է։

Առողջապահական խորհրդոյ անդամ Մէժուհ պէյ առողջապահական բժիշկի մը հետ ի մօտոյ Լէրոս կղզին պիտի երթայ ուր քարանթինայի նոր կայարան մը պիտի հաստատէ։

Յայտնի է թէ կայսերական կառավարութիւնը քանիցս արգիլեց օտար մանր դրամոց Թուրքիոյ մէջ շրջաբերութիւնն։ Այս դրամները Թուրքիոյ դրամներէն նուազ արժէք ունենալով, իրենց շրջաբերութիւնն հետեւաբար վնասաբեր էր թէ ժողովրդեան և թէ կայսերական կառավարութեան համար։ Օսմանլը կ'ըսէ թէ Օսմ. դատարանաց հրաման տրուեր է ի դատ հրաւիրել և պատժական օրինագրքին տրամադրութեանց համաձայն դատապարտել ամեն անոնք որք շահադիտական նպատակաւ օտար դրամներ շրջաբերութեան կը հանեն։

Մայրաքաղաքէս մարտ 19 թըւով Ֆրանսերէն լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մը հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնները կուտայ, զորս իբրեւ պարզ տեղեկութիւն կը հրատարակենք.

«Միւզիւրիւս փաշա ընդունեց կամ ի մօտոյ պիտի ընդունի իւր հրահանգներն որք թոյլ պիտի տան իրեն պատասխանել Լորտ Կրանվիլի վերջին ծանուցագրին ի մասին Եգիպտական խնդրոյն։ Բ. Դուռը բացատրութիւններ կը խնդրէ, և ըռւելեայն կը յայտնէ իւր դժգոհութիւնն այն ձեւին նկատմամբ, զոր Լորտ Կրանվիլ գործածած է Բ. Դրան առաջին ծեկուցմանց պատասխանելու համար։ Դուռը կը կարծէ թէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պատասխանելու եղանակը՝ բանակցութիւններն ամլութեան դատապարտելու բնոյթ ունի։ Սակայն միւս կողմէ կը կարծուի թէ Լորտ Տըֆըրինի բանակցութիւնները Կ. Պոլսոյ մէջ անձամբ շարունակելու հրաման պիտի ստանայ»։

Մանշի ծովու Անգլիական նաւատորմը, որ 10 զրահաւորներէ կը բաղկանայ, ընդ. հրամանատարութեամբ Նոթմպուրկի դքսին, և որ Բալէրմօյէն Սուտայի (Կրետ) ծովածոցն հասնելէ յետոյ, մարտ 15ին վերստին մեկնած էր պտոյտ մ'ընելու համար, մարտ 28ին նորէն Կրետէ պիտի վերադառնայ։ Այս պտոյտին ժամանակ, նաւատորմը Սանթորին, Շիրա, Հռոդոս և վերջապէս Մարմարիս հանդիպեցաւ, ուր մնաց 6 օր զրահաւորաց ոմանց մեքենաները նորոգելու և կաթսաները մաքրելու համար։ Սուտայի ծովածոցը վերադարձած ժամանակ, ռազմամթերք և նպարեղէն պիտի առնու թիւն շոգենաւէն որ Անգլիայէն ճամբայ ելած է։

Կը ծանուցուի թէ Թուրքիոյ զանազան քաղաքաց մէջ հաստատեալ երկրագործական ուսուցկներու դրամագլխոց մատակարարման նոր կանոնագիրը, զոր առեւտրական և Երկրագործական նախարարութեան խորհրդական Նորատէնկեան Ֆիլիպ էֆէնտիի նախագահութեամբ կազմեալ մասնախումբը պատրաստած էր, Նախարարաց խորհրդոյն քննութեան ներկայացուեր է։

Լրագիրք կը ծանուցանեն թէ մայրաքաղաքիս առողջապահական խորհուրդն Եգիպտոսէն բերուած ցնցոտիներուն Թուրքիա մտնելն արգիլեր է։

Կ'ըսուի թէ Շահզատէ Պաշիի կողմը ընդարձակ Թափուր գետնի մը վրայ մեծ շէնք մը պիտի կառուցուի իբրեւ ուսուցչական վարժարան աղջկանց։

Լուր կը տրուի մեզ թէ Լանկայի թաղին մէջ այրի կին մը անզգուշութեան զոհ գնացեր է վերջին օրերս։ Դժբաղդ կինը, ծննդաբերութեան պահուն, ծանր ցաւեր զգալով, փոխանակ մանկաբարձ բժիշկի մը ճարտար խնամոց դիմելու՝ ընդհակառակն կարծեցեալ կին մանկաբարձներու խորհրդոց կ'անսայ, և ծննդաբերութեան ժամանակն անցնելով՝ կինը կը մեռնի դեռ տղայն չծնած։

Այս պարագայն անգամ մ'ալ կը հաստատէ թէ շատ մ'ինքնակոչ մանկաբարձներ յաճախ պատճառ կը լինին իրենց դիմող միամիտ անձանց մահուան։ Ուստի պէտք է որ քաղաքապետութիւնը այս մասին տնօրինութիւն մ'ընէ արգիլելու համար այն կարգ մը ինքնակոչ մանկաբարձներն, որք իրենց ի գործ դրած փափուկ արուեստին կատարելապէս անհմուտ լինելով, պատճառ կը լինին այսպիսի ցաւալի մահերու։

Մայրաքաղաքէս կը գրեն Բոլիթիչէ Քորէսբոնտէնց լրագրին թէ Կրետի խնդիրը գոհացուցիչ լուծման մը մօտ է։ Յատուկ յանձնաժողով մը, որոյ խորհրդակցութեանց կը մասնակցի նաև Կրետի կուսակալ Ֆոթիատէս փաշա, վաքըֆներու խնդրոյն, ինչպէս նաև Կրետի ժողովրդեան փափաքած երեք նոր վարչութեանց հաստատման, (ելմտական, հանրային կրթութեան և հանրային շինութեանց) վերաբերեալ տեղեկագիր մը պատրաստեր է, որ այս միջոցիս կը քննուի Պետական խորհրդոյ առջեւ։

Յունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդիրը նոր երեւոյթ մ'ստացած է այս օրերս։ Յայտնի է թէ Յունաց Պատրիարքը նոր Յիշատակագիր մը պիտի մատուցանէր Բ. Դրան՝ վերաբերմամբ այն վէճին որ ծագած է կայսերական կառավարութեան և Յունաց Պատրիարքարանի միջեւ։ Յունաց Պատրիարքարանի գործակատարը Պոյաճը գիւղ երթալով, Յիշատակագիրն և Պատրիարքական Թագրիրը պիտի առնուր և Բ. Դրան պիտի մատուցանէր, երբ Եփեսոսի Մետրապոլիտը նամակ մ'ստացաւ Յովակիմ Պատրիարքէն, ծանուցանող թէ նոր ձեռնարկներ ընելու հարկ մը չկար, որովհետեւ ուղղակի համաձայնութիւն մը գոյացած էր կայսերական կառավարութեան և իւր միջեւ։ Սակայն այսու հանդերձ Պատրիարքն Յիշատակագիրն ու Թագրիրը ղրկելով, գործելու կատարեալ ազատութիւն կը թողուր երկու ժողովոց։ Եփեսոսի մետրապոլիտն անմիջապէս ի նիստ գումարելով ժողովոց անդամները, կարդացեր է Ն. Սրբազնութեան նամակն, որ կը յայտնէր թէ հաւաստիք տրուեր է Յովակիմ Պատրիարքին թէ իւր Պերաթը պիտի տրուի յար և նման հին Պերաթներուն։ Այս Պերաթին պիտի ընկերանայ նաև եպարքոսական թեզքերէ մը, որ պիտի յիշատակէ այն աննշան փոփոխութիւններն որք պիտի մտցուին նախկին կանոնաց մէջ։ Ըստ այսմ, երբ կղերական մը իբրեւ ոճրագործ կամ հասարակ յանցաւոր ձերբակալուի, մայրաքաղաքիս մէջ Պատրիարքարանի, իսկ գաւառաց մէջ Մետրապոլիտաց պիտի յանձնուի եղեր և հոն պիտի մնայ մինչեւ որ նախնական քննութիւնն աւարտի։ Ոճիրին կամ յանցանքին ըստ օրինի հաստատուելէն յետոյ, ամբաստանեալ կղերականը դատական իշխանութեան պիտի յանձնուի ըստ օրինի դատուելու համար։—Նոյնպէս ժառանգական, նաֆաքայի և դպրոցական խնդիրներն իրենց նախկին վիճակին մէջ պիտի մնան եղեր։ Ժողովն, յետ խորհրդակցութեան, միաձայնութեամբ որոշեր է թէ, Յիշատակագիրն ու Թագրիրը կրնան Բ. Դրան մատուցուիլ առանց անպատեհութեան։ Հետեւաբար, անմիջապէս հրաման տրուեր է Պատրիարքարանի գործակատարին, որպէս զի Մեծ-Եպարքոսին երթայ և Օրթոտոքս ազգին պահանջումները պարունակող Յիշատակագիրը մատուցանէ Ն. Բարձրութեան։

Սուաքիմէն առ Թայմզ ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ եգիպտական զօրքերը մարտ 18ին ոտք ելեր են, յայտարարելով թէ Եգիպտոս վերադառնալու դիտաւորութիւն ունին։ Քառասունի չափ ապստամբք խարազանի հարուածներ ընդուներ են։ Այս շարժման գլուխ գտնուող սպայն զինուորական ատեանին առջեւ պիտի դատուի։

Գահիրէէն կը գրեն առ Սթանտարտ թէ քաղաքին բանտերն այնչափ լի են որ թեթեւ յանցանօք բանտարկեալներէն 1200 հոգի պիտի արձակուին։ Այս ծայրայեղ տնօրէնութիւնը կ'ապացուցանէ թէ դատարանք անբաւական են ամբաստանեալները ժամ առաջ դատելու։

Քինէֆի Հրեից մէջ նոր աղանդ մը յերեւան ելեր է, որոյ հետեւողք կը յայտարարեն եղեր թէ Քրիստոս էր ճշմարիտ Մեսիան և թէ այսուհետեւ հարկ չկայ նոր Մեսիայի մ'սպասել։ Աղանդաւորք իրենց այս կարծեաց, ոյժ կուտան Աստուածաշնչէն եւ Մարգարէից գրքերէն վկայութիւններ յառաջ բերելով։

Լոնտրայէն մարտ 20 թուով կը հեռագրեն. —Լորտ Տէրպի երէկ իրիկուն մասնաւոր գումարման մը մէջ բանախօսութիւն մ'ընելով, ծիծաղելի կոչեց նախարարութեան հրաժարման և խորհրդարանին լուծման վերաբերեալ զրոյցները։ «Լաւագոյն էր, ըսաւ ատենաբանը, որ երբեք Եգիպտոս գնացած չլինէինք, բայց որովհետեւ անգամ մը հոն գնացած ենք, չենք կրնար ետ քաշուիլ առանց հոն հաստատուն և տեւական վիճակ մը հաստատելու, և այս գործն ալ այնչափ շուտ չկրնար կատարուիլ, որչափ բաղձալի է»։

Բեդրսպուրկէն կը գրեն, առ Թայմզ թէ Ոչնչականք յայտարարութիւն մը հրատարակեր են, որով մահ կ'սպառնան անոր, որ Բեդրսպուրկի ծածուկ ոստիկանութեան նախորդ հրամանատար Սուտէյքին գնդապետը սպանողները մատնէ ոստիկանութեան։ Աւասիկ այդ յայտարարութեան պատճէնը։

«Ժողովրդեան կամաց գործադիր մասնախումբը.

«Կառավարութիւնը քանի մը հազար ռուպլի վարձ կը խոստանայ Տէկայէֆը գտնելու համար, [illegible] Սուտէյքին գնդապետին սպանութեան. Գործադիր մասնախումբը կը ծանուցանէ թէ մահուան վճիռ մը կ'սպասէ այն անձին, որ զայն պիտի մատնէ ոստիկանութեան»։

Ռէօյթէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ. —Լոնտրայի Ֆրանսական դեսպան Պ. Վատինկթօն հեռագրեր է Ֆրանսական կառավարութեան թէ, Չինական դեսպան Չէնկ մարքիզը Լորտ Կրանվիլի միջնորդութիւնը խնդրեր է ընդ. մէջ Ֆրանսայի և Չինաստանի։

ՀԵՌԱԳԻՐՔ

—o—

Պէրլին 24 մարտ.

Այս աւուր լրագիրք զրոյց մը կը յիշատակեն իբր թէ Յունաց թագաւորը մտադիր է այս ամառ տեսակցութիւն մ'ունենալ Վիլհէլմ կայսեր հետ, եւ կը յաւելուն թէ այս տեսակցութիւն տեղի պիտի ունենայ Էմսի մէջ։

Պէրլին 25 մարտ.

Վիլհէլմ կայսրն Սեւ Արծուի պատուանշանը տուաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Կիրսի։

Քրիսթիանիա 25 մարտ.

Քանի մը Նորվէկիացի խորհրդականներ անուանեցան իբրեւ յաջորդ այն նախարարաց, որք վերջին օրերս պաշտօնանկ եղան։

Աթէնք, 25 մարտ.

Երեսփ. ժողովն իւր այս աւուր նստին մէջ երրորդ ընթերցմամբ ընդունեց Յունաստանի եւ Եգիպտոսի միջեւ կնքեալ պայմանագիրը։ Ժողովն ապա ընդունեց քարիւղի, խաղալու թուղթի եւ լուցկիի մենաշնորհ հաստատող օրէնքները։

ԴԱՐՄԱՆ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տօքթէօր Միհրան էֆէնտի Կրճիկեան ըստ առաջնոյն կը շարունակէ ամեն օր ժամ 8 էն 10 ը, Կ. Պոլիս կամուրջին դիմաց, Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը, իրեն դիմող հիւանդները ընդունիլ, մասնաւորապէս ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ենթակայ եղողք։ Կիրակի օրերն ալ մինչեւ կէս օր իւր տան մէջ, Պէշիկթաշ Եէնի-մահալլէ Բօսթա-ճատտէսի Թիւ 48։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգային ժողովոյ ԻԲ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ, 16 մարտ, ի Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի Ղալաթիոյ։

Ատեանը պիտի բացուի ժամ 7 ին։

Հրաւիրեալ են Ազգային Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Մնամ աղօթարար
Ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր
փոխանորդ Նորին

ԳԷՈՐԳ Ծ. Վ. ՌՈՒՍՃՈՒԳԼԵԱՆ

16 մարտ. 1884

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Կանոնական Ծրագիր իրաւասութեան և պաշտաման կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց.—Ծրագիր յիշատակագրի։
2. Խնդիր ընտրութեան կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց։
3. Յայտարարութիւն Քաղ. Ժողովոյ ի վերայ Ազգային վարչական վիճակի (դրամական)։
4. Տեղեկագիր Համարակալութեան Դիւանի ի վերայ Ազգային կեդր. Ելմտացոյցի։
5. Տեղեկագիր Վարչութեան յապագրութեան (ի պատասխանի Ն. էֆ. Թիւլպէնտճեանի հարցման)։
6. Տեղեկագիր Վարչութեան Մայր Աթոռոյ մէջ տեղի ունեցած անցից մասին (ի պատասխանի Ն. էֆ. Թիւլպէնտճեանի հարցման։

Ատենադպիր
Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

—

Մայր Դիւանն երէկ իւր սովորական մասնակի գումարումն ընելով Ղալաթիոյ Մատենադարանին մէջ, հետեւեալ խնդրոց կարգադրութեամբ զբաղեցաւ։

1. Պէկեան Թադէոս էֆէնտիի երեսփոխանական խնդրոյն առթիւ Ազգ. ժողովոյ կողմէ առ ինքն եղած յանձնարարութեան համաձայն՝ հին (78–79) ատենագրութեանց մէկ քաղուածը պատրաստեց, ժողովոյ յառաջիկայ նստին ներկայացնելու համար։
2. Որոշեց վերջին անգամ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ և Մայր դիւանէն ստորագրեալ և առ Ս. Սինոդն յղեալ պաշտօնագրին պատճէնը տալ ի հրատարակութիւն, ինչպէս նաև կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ իւր-կողմէ առ Նորակազմ կաթողիկոսական Յանձնաժողովն յղեալ որոշմագրին պատճէնը։
3. Վերստին ատենագրութեանց տպագրութեան խնդրովն զբաղեցաւ, և այս մասին Տնտեսական խորհրդոյ հետ ըրած իւր մէկ կարգադրութիւնն որոշեց ծանուցանել ժողովին։
4. Որոշեց Նախաձեռնութեան նախորդ դիւանէն ուզել այն ամեն պաշտօնագրերն, որոց տեղեկագրերը ցարդ չեն ներկայացուած իրեն, որպէս զի զայնս յանձնէ արդի Նախաձեռնութեան դիւանին։
5. Նկատողութեան առաւ Մուշէն եկած հեռագիր մը, և որոշեց ժողովին ներկայել։

—

Պրուսայի առաջնորդ Գեր. Բարթուղիմէոս եպիսկոպոս Ռուբինեան երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձ. Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշայի հետ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երէկ Լոնտրայէն եկած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նախարարական տագնապ մը մօտալուտ կ'երեւի։ Արդէն վերջին օրերս անգլիական լրագիրք շատ կը զբաղէին նախարարական փոփոխմանց, և խորհրդարանի լուծման պատահականութեամբ։ Տէյլի Նիւզ, որ յօժար սրտով կը տեսնէր Երեսփոխանաց ժողովոյ լուծում մը, որ Պ. Կլատստոնի նախարարութեան թոյլ պիտի տար ուղղակի կոչում մ'ընելու երկրին, հիմա մտահոգութիւն ցոյց կուտայ խորհրդարանական լուծման մը հետեւանաց մասին։ Պէտք չէ մոռնալ թէ վերջին շաբաթներուս մէջ կատարուած երեք ընտրութիւններ Պ. Կլատստոնի կուսակցութեան համար մէկ մէկ պարտութիւն եղան։ Տէյլի Նիւզ երկարօրէն կը խօսի արդէ խորհրդարանական նստաշրջանին ամլութեան վրայ, և կը պարսաւէ Պահպանողական կուսակցութիւնը թէ այս ամլութեան պատճառ եղաւ Եգիպտոսի գործոց մասին իւր անվերջանալի հարցումներով ու հարցաքննութիւններով. կը յիշեցնէ թէ երիցս փորձ փորձուեցաւ անվստահութեան քուէ մը տալու կառավարութեան եգիպտական աշխարհավարութեան դէմ և կը ցաւի որ չկայ բնաւ կանոնադրութիւն մը, որ Երեսփոխանաց արգիլէ նոյն նստաշրջանին մէջ մէկ անգամէ աւելի պարսաւանաց քուէ առաջարկել ընդհանրական հանգամանք ունեցող խնդրոյ մը վրայ։ Տէյլի Նիւզ կը հաւաստէ նաև թէ Պահպանողական կուսակցութեան այս ընթացքին պատճառաւ վճռաբանութեան գնել անհնար եղած օրինական ծրագրաց մէջ կայ գոնէ հատ մը, որուն ստիպողութիւնը Պահպ[illegible]

[illegible]

բարութիւնը բնաւ ջանք չէ ըրած ժողովրդէն ծածկելու այն անհամաձայնութիւններ որք իւր մէջ իսկ ծագած են, թէ անհնար է գիտնալ թէ ո՛ւմ հարկ է դիմել ամբողջ նախարարական մարմնոյն կարծիքն իմանալու համար օրուան կարեւորագոյն խնդրոց վրայ, և թէ Ազատական կուսակցութիւնն ալ ո՛չ նուազ բաժանեալ է, ըստ որում նախարարութեան հակառակորդք ամեն անգամ որ զէնք հարուածել ուզեն, դիւրաւ կը գտնեն աջակիցներ իւր կուսակցութեան մէջ եւս։ Որովհետև, կը յարէ Սթանտըրտ, նախարարք չեն կրնար իրենց մէջ համաձայնիլ, և չեն կրնար համոզել իրենց բարեկամներն որ զիրենք պաշտպանելու համար միանան՝, պարտաւոր են կոչում ընել երկրին։ Խորհրդարանի լուծում մը հարկաւոր դարմանն է Ազատական կուսակցութեան բաժանմանց և Պ. Կլատստոնի նախարարութեան տկարութեանց համար։

Թայմզ ալ կ'ակնարկէ նախարարաց մէջ ծագած «անդարմանելի գժտութեանց» զրոյցներուն։ Պ. Կլատստոն եգիպտական աշխարհավարութեան մասին տարակարծիք է իւր պաշտօնակցաց մեծամասնութեան։ Կ'ըսուի նաև թէ Պ. Կլատստոն Պ. Բառնէլի իռլանտական կուսակցութեան աջակցութիւնն ստանալու համար խոստացած լինելով Երեսփոխանաց ժողովոյ իռլանտացի անդամոց թիւն աւելցնել, այս գիջում դժգոհութիւն պատճառած է իւր պաշտօնակցաց մեծ մասին։ Թայմզ կը պնդէ թէ նախարարութիւնը չկրնար իւրացընել Պ. Պ. Լապուշէրի, Ճօն Մօրլիի և Սըր Ուիլֆրիտ Լօսընի քաղաքական կարծիքներն ի մասին իռլանտայի կամ Եգիպտոսի գործոց, առանց մահացու հարուած մը տալու Ազատական միութեան և առա-

[illegible]

տապէս, կ'ըսէ Թայմզ, ո՛ր կուսակցութիւնն ալ յաղթող հանդիսանայ, պարտաւոր է ի հաշիւ առնուլ Պ. Բառնէլի զօրութիւնն, որ օր ըստ օրէ կ'աճի։

Հետաքրքրաշարժ երևոյթ մ'է այս։ Նախարարք և նախարարականք, ինչպէս նաև իրենց ընդդիմադիրք, շարաշար հարուածեցին իռլանտացի ինքնավարական (Հօմ-Րուլըր) կոչուած երեսփոխանաց կուսակցութիւնն, և անոր պետին, Պ. Բառնէլի, ապօրէն դաւադրութեանց մասնակցած լինելու պատմութիւններ տարածելով, փորձեցին քաղաքականապէս և բարոյապէս սպաննել զնա, և իւր ներկայած կարծիքները։ Բայց բոլոր այս հարուածներ ինքնավարական կուսակցութեան զօրութիւնն աւելցնելու միայն ծառայեցին։ Իռլանտացի ժողովուրդն աւելի սիրով, աւելի եռանդեամբ յարեցաւ և փարեցաւ իւր խորհրդարանական դիւցազնին՝ Պ. Բառնէլի, և անոր անուամբ կանգնեալ յիշատակարանի մը համար մինչև յիսուն հազար ոսկի ստորագրեց, իռլանտացի այն աղքատ ժողովուրդն։ Ամեն անգամ որ Իռլանտայի մէջ նոր ընտրութիւն մը կատարուի, Ազատական կամ Պահպանողական կուսակցութեան հետեւող երեսփոխանաց տեղ կ'ընտրուին ինքնավարական երեսփոխանք։ Այսպէս Պ. Բառնէլի հետեւողաց թիւը կ'աճի, և թէպէտ ի սկզբան Պ. Կլատստոնի նախարարութիւնն անտարբերութեամբ կրնար դիտել Պահպանողական և Բառնէլեան կուսակցութեանց իրեն դէմ միանալն, որովհետև ինք միայն իւր Ազատական կուսակցութեամբ կարող էր ամեն քուէարկութեան մէջ զանոնք ընկճելու, բայց այսօր Պ. Կլատստոնի հետեւողաց թիւը, զանազան առիթներով, նուազած է։ Ժողովուրդն, ամեն անգամ որ դըժ-

[illegible]

այէն անկախ կաց- յանելով, և թէ Անգլիացի ո՛ր պետական անձն որ այդպիսի կուսակցութեան մը հետ միաբանի, անհատաւորիմ կը գտնուի Բրիտանական ազգին։

Այս ամեն խնդիրներ ու դժուարութիւններ ցոյց կուտան թէ Կլատստոնի նախարարութեան վիճակն անհաստատ է։ Այսպիսի վիճակ մը, այլ և այլ կողմեր ու տեղեր, յոյսեր և երկիւղներ միանգամայն կրնայ պատճառել։ Միանգամայն այն արտաքին խնդիրներ, որով կը զբաղի Պ. Կլատստոնի նախարարութիւնն, այս անհաստատ վիճակին հակահարուածը կը կրեն բնականապէս։ Եգիպտոսի կողմը մանաւանդ Անգլիական աշխարհավարութիւնն որոշ հանգամանք մը չստացաւ դեռ։ Ամեն բան անորոշութեան մէջ է տակաւին, և դէպքերն ալ Անգլիացւոց ակնկալութեանց համապատասխանելէ հեռի են։ Բայց այս մասին առանձինն պիտի խօսինք յետոյ։

ՎԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

21 փետր. 1884

Ամսոյս 12ին վերջապէս կատարուեցան քաղաքիս եկեղեցեաց մէջ թաղ. խորհրդոց ընտրութիւններն, որք տարիէ մ'ի վեր կ'սպասուէին, զի նախորդ խորհրդոց պաշտօնավարութեան շրջանն տարիէ մ'ի վեր աւարտած լինելով, թաղային գործերը կը հոգացուէին առժամանակեայ խորհուրդներով, որք իրենց անկարողութեամբ յաճախ առիթ կը տային գանգատանաց։ Բաց ի Նորաշէն եկեղեցւէն, ուր հին կուսակցական հաշիւները նորէն իրար բաղխեցան, միւս եկեղեցեաց ընտրութիւններն կատարուեցան հանդարտութեամբ, բայց ո՛չ առանց կուսակցութեան։ Սա-

[illegible]

թիւնը։ Այդ կուսակցութիւնը կը խորհի թէ այս վիճակին վերջ տալու համար անհրաժեշտ է մի յեղափոխիչ ուղղութիւն, որ բարձր կանգնած լինի ստորին նպատակներէ և դպրոցական չէնքերէն արտաքսէ այնպիսի անձինք, որք ուրիշ ասպարէզներու մէջ չկրնալով յաջողութիւն գտնել, մտած ուսուցչական ասպարէզին մէջ, որոյ դռներն միշտ բաց են ամէն կարգի անձանց առաջ, յաջողած են դատապարտելի պաշտպանութիւն մը գտնել թաղի այն ազդեցիկ անձերէն, որք այն ժամանակ միայն գթոյ զգացում կ'ունենան, երբ այդ զգացումն իրենց գրպանին չվնասեր, թէև ամբողջ սերունդի մը ապագային սպառնայ։ Այս կուսակցութեան կը պատկանի զարգացած երիտասարդութեան մի ստուար մասն, որ ներկայ ընտրութեանց ժամանակ քաղաքիս երկու գլխաւոր թաղերու—Արարքի և Ցայնկոյսներու—մէջ յաղթանակ տարաւ ընդդէմ այն կուսակցութեան, որ շահ ունի մեր դպրոցական ներկայ դրութեան պահպանման մէջ, և այդ պատճառաւ սաստկապէս կ'ընդդիմանայ ամէն բարենորոգման, որոյ հետեւանքը լինի դպրոցական ներկայ դրութեան յեղաշրջումն։ Այս վերջին կուսակցութեան կը պատկանին ուսուցիչներու մեծագոյն մասն, նախկին թաղ. խորհրդոց անդամներն և անոնք որք անձնապէս մտերիմ են այս վերջնոց կամ թշնամի են առաջնոց։ Տեսնենք թէ Արարքի և Ցայնկոյսներու երիտասարդութեան ընտրած թաղ. խորհուրդներն, ո՛րպիսի ծրագրով պիտի ձեռնարկեն դպրոցական առաջադրեալ բարենորոգմանց իրագործման, կամ երբեք պիտի կըրնա՞ն յաղթել այն բազմադիմի դժուարութեանց, որք անշուշտ պիտի յարուցուին իրենց ծրագրի իրագործման դէմ։

Իսկ մեր քաղաքամէջի ազգային, որոյ դպրոցական ուղղութիւնն Այգեստանի քանի մը փոքր թաղերու նման կը գտնուի այնպիսի ձեռաց մէջ, յորոց այդ առանձնաշնորհումն կորզելու փորձը շատ դժուարին է դէթ առ այժմ, ներկայ թաղ. խորհրդոց ընտրութեան ժամանակ զգալեցան մի ուրիշ խնդրով։ Քաղաքամէջը հազիւ կը պարունակէ 300էն քիչ մը աւելի տուներ, որք սակայն ունին եօթն եկեղեցի և իւքաքանչիւր եկեղեցին իւր առանձին թաղ. խորհուրդն։ Երկար ժամանակէ ի վեր քաղաքամէջի ազգայնոց լրջամիտ մասն կ'աշխատի միացնել թէ եկեղեցիներն և թէ հետեւապէս նոցա վարչութիւններն. սակայն այն կարգի անձինք, որք մէն մի թաղի մէջ յաջողած են եկեղեցւոյ կալուածներն իրենց սեպհականութեան դարձնել, գուշակելով անշուշտ որ միացումն իրենց ձեռքէն պիտի կորզէ եկեղեցապատկան կալուա-

ծոց բացարձակ և անհաշիւ մատակարարութիւնն, ամէն տեսակ արգելքներ կը յարուցանեն միացման դէմ, ի հարկին մինչեւ իսկ ռամիկ ամբոխի մոլեռանդական զգացումները գրգռել փորձելով. Ներկայ ընտրութեանց ժամանակ այս խնդիրն նորէն յուզուեցաւ։ Միացման կուսակցութիւններն հանրագրութեամբ մը Պօղոս Սրբազանէն խնդրեցին, որպէս զի գէթ եկեղեցեաց վարչութիւններն միացուին, և փոխանակ եօթնի՝ մի վարչութիւն միայն ընտրուի, սակայն Պօղոս Սրբազան, որոյ վարչութեան մէջ այս տեսակ լուրջ առաջարկութիւնք միշտ պատշաճապէս չեն գնահատուիր, մերժեց նոցա խնդիրն, հետեւապէս այս անգամ ալ քաղաքամէջի եկեղեցեաց վարչութիւնն կը մնայ մի և նոյն ձեռաց մէջ, որք լի են անմաքրութիւններով։

* *
*

Ամսոյս 12ին տեղւոյս երիտասարդութեան ընտրելագոյն մասն տօնեց Հաշակաւոր Հայ—գրագէտ Պ. Րաֆֆիի գրական գործունէութեան 25 ամեայ Յոբելեանը։ Հանդէսն սկսեց երեկոյեան ժամ 2ին և տեւեց մինչեւ ժամ 8։ Խօսուեցաւ Պ. Րաֆֆիի գրական գործունէութեան նշանակութեան վրայ երկու վիպասան, պատմագէտ, հրապարակագիր գրագէտի վրայ. և ցանկութիւններ յայտնուեցան որ նա երկար ժամանակ կարող լինի շարունակել իւր գործունէութիւնը աղքատ Հայ-գրականութեան մէջ, որին Պ. Րաֆֆին այնչափ օգտակար և համակրելի գործեր տուած է։ Խօսուած ճառերէն մին եւ ներփակեալ կը ղրկեմ Ձեզ, ցանկանալով որ հաճիք հրատարակել. գաղափար մը տալու համար Ձեր ընթերցողաց թէ Յոբելեանի մէջը խօսուածներէ և թէ Պ. Րաֆֆի անձնաւորութեան վրայ, որ կարծեմ աղէկ ծանօթ չէ Տաճկաստանի Հայոց։ Յոբելեան տօնողներն իրենց բուռն համակրութիւնը յայտնելու համար հռչակաւոր Հայ—գրագէտին, որոշեցին ոսկեայ գրիչ մը և կաղամար մը ղրկել նմա ի յիշատակ նորա 25 ամեայ Յոբելեանին ու նաեւ գնել բաւական քանակութեամբ նորա հեղինակած գրքերէն։ Յոբելեանը կատարուած միջոցին հեռագիր մը զարկուեցաւ Պ. Րաֆֆիին և ծանուցուեցաւ որ նոյն րոպէին Վանի երիտասարդութիւնը կը տօնէ իւր 25 ամեայ Յոբելեանը։

* *
*

Քանի մը շաբաթ առաջ քաղաքիս հիւսիսային—արեւելեան կողմն Մանտան անուն գիւղին մօտ ձեան հիւս մը վիլաւ և իւր ներքեւ թաղեց քանի մը գիւղացիներ, որք հարսանիքի կ'երթային։ Սակայն իրենց ընկերակցաց օգնութեան շնորհիւ դժբաղդ արկածեալք կրցան ազատուիլ, բաց ի միոյն որ մե-

[illegible]

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(110)

ԷԿԹՕՐ ՄԱԼՕ

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

12.

ԽՈՅՁ

«եղածը նայինք։ Եթէ չկրնամ մեռնելէ ազատիլ, «պէտք է գրել Լոնտրա, առ կրէթ Էնտ Կէլլի, Կրին «—Սքուէր Լինքոլն'ս Ին։ Ասոնք օրինաց պաշտօնեայ-«ներ են և Րեմին գտնելու պաշտօն ստացած են։ Ըսէ «իրենց թէ դու միայն կրնաս տեղեկութիւն տալ այդ «տղուն վրայ, և ջանայ որ լաւ վճարել տաս քու տա-«լիք տեղեկութիւններդ. պէտք է որ այդ ստակով «հանգիստ կեանք վարես ծերութեանդ օրերուն մէջ։ «Րեմիի ուր լինիլը կրնաս իմանալ, գրելով Ագէօն ա-«նուն պարտիզպանի մը, որ այժմ բանտարկուած է «ի փարիզ, Քլիշիի բանտին մէջ։ Նամակներդ մեր գիւ-«ղին տէր հօրը գրել տուր, վասն զի այս գործին մէջ «պէտք չէ ուրիշ որ և է մէկու վստահիլ։ Բայց բան «մը մի՛ ըներ մինչեւ որ իմ մեռած լինիլս չիմանաս։
«Վերջին անգամ կը համբուրեմ քեզ։

«ՊԱՐՊԸՐԷՆ»

Այս նամակին վերջին խօսքերը դեռ չէի աւարտած, Մաթիա ցատկեց ոտքի վրայ ելաւ։
— Օ՛հ, Լոնտրա երթանք, գոչեց,
Այս աստիճան խոր տպաւորութիւն ըրած էր իմ վրայ այս նամակ, որ Մաթիայի երեսը կը նայէի առանց հասկնալու անոր ըսածը։
— Որովհետեւ Պարպըրէնի նամակը կ'ըսէ թէ, քեզ գտնելու պաշտօն ունեցողներն անգլիական օրինաց

պաշտօնեաներն են, շարունակեց Մաթիա, կը հասկցուի ուրեմն թէ ծնողքդ Անգլիացի են։
— Բայց կը դժգոհի՞ս Անգլիացի լինելուդ վրայ։
— Կ'ուզէի որ Լիզի և անոր եղբարց հայրենակից լինէի։
— Ես ալ կ'ուզէի որ Իտալացի լինէիր։
— Եթէ Անգլիացի եմ, Արթիւրի և Տիկին Միլիկանի հայրենակից կը լինիմ։
— Եթէ Անգլիացի ե՛ս, ադոր տարակոյս չկայ. եթէ ծնողքդ Ֆրանսացի լինէին, անշուշտ անգլիական օրինաց պաշտօնեաներու չէին յանձներ որ քեզ Ֆրանսայի մէջ փնտռեն։ Որովհետեւ Անգլիացի ես, պէտք է Անգլիա երթաս։ Ծնողքդ գտնելու լաւագոյն միջոցն այս է։
— Եթէ նամակ գրեմ այդ օրէնսգէտներո՞ւն։
— Ի՞նչ բանի համար։ Աւելի դիւրին է խօսքով իրար հասկնալ քան թէ գրով։ Երբոր փարիզ հասանք, 17 ֆրանք ունէինք. այնուհետեւ օր մը 14 ֆրանք, օր մ'ալ 11, ուրիշ օր մ'ալ 9 ֆրանք շահեցանք. գումար 51 ֆրանք, որուն 8 ֆրանքը ծախսեցինք. կը մնայ ուրեմն 43 ֆրանք, որ բաւականէն աւելի է Լոնտրա երթալու համար. Պուլոյնէն շոգենաւ կը նստիս որ քեզ Լոնտրա կը տանի, և սուղ չէ։
— Լոնտրա գնացա՞ծ ես։
— Գիտես որ չեմ գնացած. երբոր կասոյի կրկէսն էի, հոն երկու Անգլիացի միմոսներ կային, որք յաճախ Անգլիոյ վրայ կը խօսէին ինձ և շատ մ'անգլիերէն բառեր ու խօսքեր սովրեցուցած էին ինձ, որպէս զի կարենայինք իրարու հետ խօսակցիլ, և մայր կասոյ, որ յոյժ հետաքրքիր էր, չկարենար հասկնալ։ Անգլիերէն ծաղրաբանութիւններ ու հայհոյութիւններ կ'ընէինք իրեն երեսն ի վեր և չէր սրդողեր։ Ես քեզ կը տանիմ Լոնտրա։
— Ես ալ Անգլիերէն սովրեցայ Վիթալիսէն։
— Այո, բայց երեք տարիէ ի վեր մոռցած պէտք

է լինիս, իսկ ես չեմ մոռցած, ինչպէս որ պիտի տեսնես. Ասկից զատ, ոչ միայն քեզ օգտակար լինելու նպատակաւ է որ կ'ուզեմ հետդ Լոնտրա երթալ, այլ, անկեղծաբար խօսելով, ուրիշ պատճառ մ'ալ ունիմ։
— Ի՞նչ պատճառ։
— Եթէ ծնողքդ փարիզ գան քեզ գտնելու, կարելի է որ չուզեն զիս քեզ հետ տանիլ. իսկ երբոր հետդ Անգլիա գնացած լինիմ, զիս չեն ճանբեր։
Այսպիսի ենթադրութիւն մը վիրաւորիչ կը թուէր ինձ ծնողացս համար, բայց վերջապէս կարելի էր որ իրաւացի լինէր. և այս միակ հաւանականութիւն բաւական էր ինձ ընդունիլ Մաթիայի հետ անյապաղ Լոնտրա երթալու գաղափարը։
— Երթանք, ըսի։
Երկու վայրկենի մէջ մեր պայուսակները գոցեցինք և վար իջանք՝ ճանբայ ելնելու պատրաստ։
Երբոր մեր այս պատրաստութիւնը տեսաւ պանդոկապետուհին, աղաղակ վերցուց։
— Դեռատի պարոնն իւր ծնողաց գալուն չպիտի սպասէ, խելացութիւնն այն էր. ասկից զատ, ծնողքը պիտի տեսնէին թէ ի՛նչպէս լաւ խնամուած էր հոս իրենց որդին։
Բայց այս ճարտարխօսութիւնը չէր կրնար զիս ետ կեցնել դիտաւորութենէս. գիշերուան ծախքս վճարելէ յետոյ, դէպ ի փողոցն ուղղուեցայ ուր Մաթիա և Քաբի ինձ կ'սպասէին։
— Բայց ձեր հասցէ՞ն, ըսաւ պառաւը։
Արդարեւ խոհեմութիւն էր թերեւս հասցէս հոն թողուլ, ուստի գրեցի պառաւին տետրակին մէջ։
— Լոնտրա՛, գոչեց, երկո՛ւ տղայք, ցամաքի և ծովու ճանբաներէ՛։
Փարիզէն մեկնելէ առաջ, պէտք էր երթալ հրաժեշտի ողջոյն տալ հայր Ագէօնի։
Այս հրաժեշտ տխուր չեղաւ. հայր Ագէօն ուրախ եղաւ իմանալով որ ընտանիքս գտնելու կ'երթայի, և ես ալ բերկրութեամբ ըսի ու կրկնեցի անոր թէ քիչ

ժամանակէն փարիզ պիտի վերադառնայի ծնողացս հետ՝ իրեն շնորհակալութիւն յայտնելու։
— Բարի ճանապարհ, տղա՛ս. եթէ չուտով չկրնաս փարիզ վերադառնալ, նամակ գրէ ինձ։
— Կը վերադառնամ։
Այն օրը շարունակ քալելով, Մուասէլ հասանք և գիշերն ագարակի մը մէջ պառկեցանք, վասն զի դըրամնիս խնայութեամբ պէտք էր գործածէինք Պուլոյնէն շոգենաւով Անգլիա անցնելու համար. Մաթիա «սուղ չէ» ըսած էր. բայց այդ սուղ չէ ըսածը քանի՞ ֆրանքի կը հասնէր։
Ճանբան գնացած ժամանակնիս, Մաթիա անգլիերէն բառեր կը սովրեցնէր ինձ, վասն զի խնդիր մը կար որ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէր ինձ և ուրախութեանս արգելք կը լինէր. ծնողքս կը հասկնայի՞ն արդեօք Ֆրանսերէն կամ իտալերէն. ի՞նչպէս իրար պիտի հասկնայինք, եթէ անգլերէն միայն կը խօսէին։ Ո՜րչափ նեղութիւն պիտի պատճառէր մեզ այս բան։ Ի՞նչ պիտի ըսէի եղբայրներուս և քոյրերուս, եթէ ունէի։ Անոնց աչքին օտարի պէս չպիտի՞ երեւնայի, քանի որ չկրնայի խօսակցիլ անոնց հետ։ Երբոր հայրենի տունս վերադառնալու վրայ խորհած էի Շավանոնէն մեկնելէս ի վեր, այս պատկերը գծած էի ես ինձ. երբեք չէի երեւակայած թէ իմ խանդս կրնար այսպէս անդամալուծիլ։ Անշուշտ երկար ժամանակ պէտք էր ինձ անգլիերէն գիտնալու համար, որ դժուարին լեզու մը կ'երեւէր ինձ։
Ուլթ օր տեւեց մեր փարիզէն Պուլոյն ուղեւորութիւնը, վասն զի մեր ճանբուն վրայ գտնուած գլխաւոր քաղաքներուն մէջ կեցանք մէկ մէկ քիչ, ինչպէս Պովէի, Ապըվիլի, Մօնթրէօյլ-Սիւր-Մէռի մէջ, քանի մը ներկայացումներ տալու և մեր դրամագլուխը վերակազմելու համար։
Երբոր Պուլոյն հասանք, տակաւին երսուներկու ֆրանք ունէինք մեր քսակին մէջ, այսինքն մեր նախորդէքէն շատ աւելի։

(Շարունակելի)

ռաւ ։ Նոյնպէս քանի մը չարաթ ա֊ռաջ Շատախու Թաղ գիւղաքաղա֊քին մէջն ալ դարձեալ ձեան հիւս մը փլաւ , ճիշդ այն տեղ որ անց֊եալ տարի այս օրեր փլած էր այն ահագին ձիւնակոյտն , որ այնչափ դժբաղդ արկածից առիթ տուած էր և այս անգամուան ձիւնակոյ֊տին ոչ եւս բան մը թողուցած էր , և հետեւաբար ոչինչ վնաս չկրցաւ պատճառել ։

* * *

Այս տեղ լուր մը կը պտըտի թէ Հէքեարի և Բաղէշ , որք վեր֊ջերս կուսակալութեան վերածուած էին , նորէն միւթէսարըֆութեան պիտի վերածուին ընդ իշխանու֊թեամբ Վանայ կուսակալութեան ։ Եթէ ստոյգ է , խիստ իմաստուն տնօրէնութիւն մ'է սա , զի այդ փոքր կուսակալութիւնք ոչինչ բա֊նի օգտակար չեղան , այլ միայն ա֊ւելցնելու կառավարութեան վար֊չական ծախքերը , զորս նուազեցը֊նելն աւելի իմաստուն տնօրէնու֊թիւն մ'է , քան աւելցնելն ։

* * *

Բարեկենդանի տօները ուրիշ տարիներու հետ բաղդատմամբ այս տարի բաւական հանդարտութեամբ անցուցինք ։ Սաստիկ ցուրտ կ'ընէ ։ Շրջակայներն չատ ձիւն կայ , այս պատճառաւ Թղթատարը կանոնա֊ւորապէս չկրնար երթեւեկել ։

ԱՌ ԳՐԱՍԷՐ ԱՏՈՄ

—=—

(Շար. եւ վերջ)

Վերագոյն բացատրեցի թէ որ֊չափ հասկցած եմ քննական քե֊րականութիւնը . քիչ մ'ալ աւելի բացատրեմ , խնդրելով ընթերցո֊ղացս , գրագիտաց , հայկաբանից , բոլոր Մխիթարեանց ընդհանրապէս և Հ. Այտընեանի մասնաւորապէս խորին ուշադրութիւնը ։ Հ. Այտըն֊եան աշխարհաբար հայերէնի հնու֊թիւնը մինչև հինգերորդ դար կը հանէ . գեղեցիկ գիտ գեղեցիկ տեսութեանց վրայ հաստատեալ ։ Բայց հինգերորդ դարու ո՞ր հայե֊րէն մատենագրութիւնն է յորմէ Հ. Այտընեան առաջաբար կը քա֊ղէ իւր ապացոյցները . — փաւստոս Բիւզանդայ Պատմութիւնն . ո՞ր գրոց հետ կը բաղդատէ Բիւզան֊դայ ոճը . — Զգօնի , Եփրեմի մատենագրութեանց , Եւսեբեայ Ե֊կեղեցական Պատմութեան , Մակա֊բայեցւոց գրոց , Հարանց վարուց (մասամբ) , Բարսղի վեցօրէին և Ագաթանգեղի ։ Զգօն , Եփրեմ , Եւսեբիոս , յասորւոյն թարգման֊եալ են , ամէն երկբայութենէ դուրս է այս . արդ իմ քննութեանցս հա֊մեմատ Մակաբայեցւոց գիրք եւս յասորւոյն են , Հարանց վարք (մա֊սամբ) նոյնպէս , Բարսղի վեցօր֊եայն նոյնպէս , Ագաթանգեղոս հաւանօրէն նոյնպէս , փ. Բիւզանդ ալ [illegible] նոյնպէս յասորւոյն է , վասն զի չատ նշաննե֊րով ասորի բնագիրն կը մատնէ ինքզինք , և ասորական լեզուի ու֊սումն (որու կը պարապիմ ըստ ներելոյ սուղ և սակաւ ժամանա֊կիս) կը խոստանայ ինձ հաստատել իմ կարծիքս ։ Երբ որ հաւանակա֊նութեանց սահմաններէն մտնեմ ի ստուգութեան սահմանն (որպէս յուսամ) և անհերքելի կերպով ցուցնեմ թէ Բիւզանդ և վերոյ նշանակեալ չորս թարգմանութիւնք յասորականէ են , Հ. Այտընեան պիտի պարտաւորի իւր քննական քերականութեան 63—120 երեսնե֊րը նոր ծրագրի վրայ յօրինելու , մա֊նաւանդ քերականական մասը , հա֊մաձայնութիւնը և խնդրառութիւ֊նը , խօսքերու ձեւերը և դար֊ձուածները ։

Հոս կը վերջացնեմ գիրս , սի֊րելիդ իմ Ատոմ ։ Դուք ուզեցիք ձեր գրիչը երբեւ սուր սայրասուր գոր֊ծածել ինծի դէմ , կը տեսնէք որ իմ գրիչս ալ սագի փետուր չէ . եթէ զրպարտ և քանդիչ հակա֊ռակորդի դէմ անսանձելի արշաւեց միանգամ , բարեկամներու կծու յանդիմանութեանց ալ կրնայ պա֊տասխանել հեզ և հանդարտ շա֊րադրութեամբ ։

Քանի մը խօսք ալ առ այն բա֊նասէրն որ կը ստորագրէ Մէ Աշ֊խարհաբարեան (Մասիս , 23 փետրուար [illegible]) ։ Նախընտրեմ բայն երբ նախըն֊տրեմ նորաբանութիւն է ըսած եմ դարձեալ կը պնդեմ . Նախընտ֊րեմ նորաբանութիւն է ։ Հայկազեա֊նի մէջ Նախընտրել կը գրուի և ոչ թէ Նախընտրեմ , և կը մեկնուի «ընտրեալ ի սկզբանէ» , այսինքն սուրբ գրոյ Աստուած ի սկզբանէ ընտրած է , գաղղիերէն [illegible] ։ Հայկազեանին երկու վկայութիւնք ալ սրբոց համար են ։ Իսկ Նախըն֊տիր բառն («նախընտիրդ ի վար֊դապետս») կը նշանակէ ոչ թէ [illegible] այլ [illegible] ։ Նախընտրեալ ոչ ինչ նուազ ածական է քան զնախ֊ընտիր , բայց դերբայաձեւ ածական , ինչպէս և Բազմագասեալ , Աթին֊եալ , և այլն և այլն (տես ի բա֊ռարանս) ։ Եթէ Առձեռն բառարա֊նը յօրինողն գտած չէ Նախնեաց մէջ «նախընտրեցի զքեզ» կամ ա֊սոր նման ձև մը յայտնապէս [illegible] նշանակութեամբ , պիտի խնդրեմ ի Մխիթարեան Հարց որ յերրորդ տպագրութեանն դնեն «Նախընտրեալ . տ. սկզբանէ ընտ֊րուած» , և ջնջեն «Նախընտրեմ . ն. աւելի ընտրել» գրուածն ։

Նոյն յօդուածոյն մէջ գովու֊թիւն մը կայ ինձ համար , և հեգ֊նութիւն մը . գովութիւնն զիս չուռեցուց , իսկ հեգնութիւնն ա֊մենեւին չաղդեց . ես ոչ երբեք ը֊սած եմ թէ «ամենագէտ եմ հա֊յերէնի վերաբերեալ խնդրոց մէջ» , մանաւանդ թէ չատ անգամ խոս֊տովանած եմ իմ չափաւորութիւ֊նըս . տես մասնաւորապէս [illegible] [illegible] 103 երորդ երեսը ։ Միայն երբ Նուպարեան մ'է որ կ'ամբաստանէ զիս ազգէտ հայերէ֊նի և գաղղիերէնի , իւր քարերը մեկիկ մեկիկ իւր գլխուն կը վե֊րադարձնեմ ։

Ցօղուածագիրն «ուրիշ սխալ֊ներ» ալ գտեր է Բուրթիս մէջ ։ Խո֊նարհաբար կը խնդրեմ որ երեւան հանէ զանոնք , բայց առանց իմ բարոյական թերութեանցս վրայ խօսելու , վասն զի ոչ ուզեք կը ներեմ որ բարոյականի դաս տայ ինձ ։ Հայերէնի և գաղղիերէնի սը֊խալներս կ'ընդունիմ , բայց իմ բարոյականիս դատաւորն միայն Աստուած է ։

Ցուցադրական բառը իւր եր֊կայնութեանն համար յիշած եմ . (այս բառս կայ և յիմ Բառարա֊նիս) ։ Պ. Նուպարեան գրեց թէ իւր բառերն կարճ են . եթէ վեց֊վանկեան բառն կարճ է , հապա երկայններուն չափը քանի կան֊գուն պիտի ըլլայ ։

НОРАЙР Н. ԲԻՒԶԱՆԴԱՑԻ

Ց. Գ. «Պատասխանատուութիւն» միայն [illegible] չի նշանակեր հայերէն լեզուի մէջ , որպէս կը համարի Տ. Մ. Նուպարեան ։ «Պա֊տասխանատուութիւն» կը նշանակէ նաև [illegible] . (տես ի բառարանս) ։ Ես իմ Նախնեացս զաւակ եմ , իմ Նախնեացս լեզուն կ'ուսանիմ ։ Տ. Նուպարեանի «ժողովուրդն» իմ ժողովուրդս չէ . Տ. Նուպարեանի ձայնակից «գրագէտ»ներուն Հայե֊րէնն ինծի համար հայերէն չէ ։

Գոհութեամբ կը խոստովանինք թէ Տ. Նորայր Բիւզանդացի , իւր այս Պա֊տասխանագրոյն մէջ , չափաւոր լեզու մը գործածած է , որ կրնայ պատիւ բերել իրեն ։ Մեր պատուարժան բարեկամն , որ ջերմ Գրաբարեան մ'է եւ իւր Բա֊ռագրոց մէջ ցոյց տուած Հայկաբանա֊կան մեծ հմտութեամբ կրնայ Գրաբար֊եանց խմբին յառաջապահը կոչուիլ , կարեւոր եւ զաւանական յայտարարու֊թիւն մը կ'ընէ , երբ կ'ըսէ . «Ես Գը֊րաբարեան կը կոչեմ զիս , բայց իմ մը֊տացս մէջ Գրաբարեան չի նշանակեր գրաբար լեզուն յարուցանելու հետա֊մուտ , այլ գրաբար ուսանող , գրաբար մշակող» ։ Ահա հրապարակային յայ֊տարարութիւն մը , զոր առաջին ան֊գամ կը լսենք Գրաբարեանի մը բերնէն , զի ցարդ Գրաբարեանք ի լուր աշխար֊հի կ'աղաղակէին թէ պէտք է աշ֊խարհաբար լեզուն թողուլ , գրաբար լեզուն վերակենդանացնել . եւ եթէ չենք սխալիր , մինչեւ իսկ պահ մը գրաբար թղթակցութեան դիւաններ ալ կազմուեցան ։ Բայց կը ցաւինք ը֊սելու թէ Տ. Նորայր , թերեւս ակա֊մայ , կը սխալի երբ կ'ըսէ . «Նոյնպէս երբ կ'ըսեմ Աշխարհաբարեան , չեմ հաս֊կընար աշխարհաբար գրականութեան պարապող , այլ աշխարհաբար լեզուն գրաբարի պէտք չունի կարծող» ։ Ահա յայտարարութիւն մը , զոր ոչ մէկ Աշ֊խարհաբարեան անցուցած է իւր միտ֊քէն ։ Ընդհակառակն Աշխարհաբարեան ըսելով , մեք կը հասկնանք անոնք՝ որ միանգամ ընդ միշտ համոզուած են թէ գրաբարն յարուցանելու , մեռք եղած ջանքերն ամուլ են եւ պիտի մնան յաւէտ , անոնք որ ժողովրդեան խօսած ու գրած լեզուն կը մշակեն , լեզուա֊բանական օրինաց սահմանին մէջ , անոնք որ գիտեն թէ լեզուի մը հեղի֊նակը ժողովուրդն է եւ հետեւապէս անոր հեղինակութիւնը կը յարգեն ։ Մեք չենք ըսեր թէ աշխարհաբարը պէտք չունի գրաբարին , այլ ընդհա֊կառակն կատարելապէս համամիտ ենք մեր պատուարժան բարեկամին՝ այն կարծեաց թէ գրագէտ մը պէտք է ըստ կարի հմուտ լինի Նախնեաց լեզուին , որպէս զի կարող լինի լեզուն մշակել առանց անոր կանոնաց դէմ մեղանչե֊լու ։ Բայց համամիտ չենք այն կարծեաց թէ աշխարհաբարն օտար լեզուներէ փոխառութիւն պէտք չէ ընէ , այլ մի միայն գրաբարէն , եւ թէ աշխարհա֊բարն հայերէն լինելու համար պէտք է դուրս ձգէ կամ մերժէ օտար լեզու֊ներէ առնուած ոճերն ու ասացուած֊ներն ։ Ահա այս կարծիքը չենք ըն֊դունիր , եւ չընդունելու իրաւուն֊քը նոյն իսկ մեր Նախնիքներէն կ'ըս֊տանանք ։ Վասն զի ո՞չ ապաքէն մեր նախնեաց մատենագրութիւնք լի են այնպիսի ասացուածներով , ոճերով ու բառերով , որք օտար լեզուներէ , եւ մասնաւորապէս ասորերէնէ , պարսկե֊րէնէ եւ յունարէնէ առնուած են ։ Ինչ իրաւամբ ուրեմն չհետեւինք մեր նախ֊նեաց օրինակին , ի՞նչու արդի գրա֊գէտք ալ ընտրանօք եւ ճաշակաւ չըն֊դունին այն ասացուածներն ու ոճե֊րը , զորս արդի լեզուն ընդունած է եւ զորս ժողովուրդը կը գոր֊ծածէ ։ Ինչո՞ւ կ'ըսենք , ներելի չըլ֊լայ արդի գրագիտաց , ինչ որ երբեմն ընդարձակապէս ներելի եղած էր մեր նախնեաց ։ Ինչո՞ւ մեր լեզուին մէջ չընդունինք այնպիսի ժողովրդային ա֊սացուածներ , որք գաղափար կամ իմաստ բացատրելու դիւրութիւն կ'ըն֊ծայեն ։ Միթէ լեզուին դէմ մեղանչո՞ւմ կը լինի , եթէ եւրոպական լեզուէ մը փոխ առնունք գեղեցիկ բացատրու֊թիւն մը , առանց լեզուին կազմական օրինաց դէմ մեղանչելու . օրինակի հա֊մար , «իւր բացակայութեամբ փայլիլ» խօսքն , որ թէպէտ չատ անխորժ կը հնչէ մեր պատուարժան բարեկամին ա֊կանջին , բայց միտք մը կը բացատրէ յոյժ ազգու կերպիւ , եւ զոր ժողո֊վուրդն ալ սկսած է գործածել ։ Կրնանք գրաբարէն կարգ մը բառեր յառաջ բե֊րել , զոր օրինակ [illegible] , յորոց ժողովրդեան ստուար մեծամաս֊նութիւնը բան մը չհասկնար , մինչդեռ այն բացատրութիւն , զոր Ֆրանսերէն կը կոչէ Տ. Նորայր , դիւրահասկանալի է ժողովրդեան ։

Վերջապէս կը կարծենք թէ արդի յառաջդիմութեան եւ քաղաքակրթու֊թեան պէտքերն այնքան չատ են եւ այլազան , զորս մեր հին գրաբար լե֊զուն չէ կարող առանձինն գոհացնել ։ Թողունք ուսումնական եւ արուեստա֊կան անթիւ գիտերն ու գաղափար֊ներն եւ զանոնք բացատրելու ձեւերն ու բառերն , որք կը պակսին մեր մէջ , ինչո՞ւ ներելի չլինի քաղաքակրթեալ ազգաց մէջ գործածուած գեղեցիկ ոճերն ու բացատրութիւնները փոխ առ֊նուլ եւ մեր արդի լեզուին մէջ պատշա֊ճապէս գործածել առանց մեր լեզուին կազմական կանոնաց դէմ մեղանչելու , եւ այսպէս մեր արդի լեզուն աւելի զարգացնել , ճոխացնել եւ ազնուացնել , իբրեւ յառաջադիմութեան հետամուտ ազգի մը լեզուն ։ Ինչ անպատեհու֊թիւն կրնայ լինել այսպիսի բանաւոր փոխառութեանց մէջ , եթէ մանաւանդ կիրթ ճաշակի տէր , ընտրութիւն ընե֊լու կարող եւ լեզուաբանական օրինաց ծանօթ գրագէտներու ձեռօք կատար֊ուին ։ Ըստ մեր համոզման անպատե֊հութիւն չկենալէ զատ , ընդհակառակն այդ փոխառութիւն լեզուն զարգացնե֊լու կարեւոր միջոցներէն մին է ։

ՌՈՏՈՍԹՈՑ

—о—

. . . Խմբագիր .

Պատուական Մասիսդ մէջ երբ կը կարդամ Ադրիանուպոլսոյ Սըր֊բազան Առաջնորդի իւր նուիրա֊կան բարձր պաշտօնին հակառակ վարմունքներն , և ժողովրդին ու֊նեցած ամօթխածութիւնն ու վե֊հանձնութիւնն , և ասոր համար ալ մինչև ցարդ խոհեմութեամբ լը֊ռութիւն պահած լինելնին , ինչպէս չգովեմ ես իմ հայրենակիցներս , Ռոտոսթոցիներն , որոնք 'չէ թէ Ադրիանուպոլսոյ պէս մէկ տարի , այլ վեց տարիէ ի վեր է որ կը համբերեն , կը լսեն այնպիսի Ա֊ռաջնորդի մը արարքներուն , ո֊րոնք բաղդատութեամբ Ա. Պոլսոյ առաջնորդին չատ ու չատ կը գե֊րազանցեն ։ Եթէ Ա. Պոլսեցին խաբ֊ուեր է իւր ընտրութեան մէջ Արիս֊տակէս եպիսկոպոսի նման քիչ չատ փորձառու , քիչ չատ ազգային և քաղաքական կենաց հմուտ , և քիչ չատ գործունեայ հովուի մը վիճա֊կած ըլլալովը , ապա ուրեմն ո՞րչափ եւս առաւել խաբուած է Ռոտոս֊թոցին , որուն հովիւն ամեն բարե֊մասնութիւններէ զուրկ , ամեն բա֊նի մէջ ապիկար , ոչ հոգեւորի , և ոչ մարմնաւորի օգտակար է . բան չունիս նէ , գնա ցաւ մը յայտնէ , և իրմէն օգնութիւն մը սպասէ . — իմ խելքս չհասնիր այդ բանին , գնա խելք հասուկ մէկու մը , վէճ մը դատ մը ունիս նէ , գնա կառա֊վարութեան բողոքէ , աղերսագիր տուր , եւ ի՞նչ կրնամ ընել , իմ ձեռքէս ի՞նչ կուգայ ։ Գոնէ չըսեր որ հակառակորդդ ո՞վ է նէ կան֊չեմ , իրաւախոհ ընեմ զձեզ . և ե֊թէ չյաջողիմ , այնուհետեւ կառա֊վարութեան դիմեցէք ։ Ասիկայ ես ինքս փորձով գիտեմ , և այսպիսի պատասխաններ իր բերնէն առած եմ , երբ մէկ անգամ իրեն դիմած եմ իրաւարարութեան պատճառաւ , կարծելով թէ տունը մարդ կայ , և պարապ տեղը դուռը զարկի , զար֊կի , ետ դարձայ ։

Քանի տարիէ ի վեր է որ ժո֊ղովրդին մէջ ընդհանուր դժգո֊հութիւն կայ . բայց չըլլայ որ ըն֊ուի թէ Ռոտոսթոյի ժողովուրդն խռովասէր է . մէկ երկու տարին անգամ մը Առաջնորդական խնդիր կը յարուցանէ , Թոփճեան Եղիսէ֊պոսը հրաժարեցուցին , Տիմոթէոս վարդապետը վռնտեցին , Եղիշէ վարդապետը ծեծեցին , ասոր հա֊մար սրտերնուն վրայ քար դրած լռած են , և աչքերնին ականջնին գոցած իբրև անզգայ , անտարբեր , Ցրիւանու քնով կը խորդան , ինքն ալ մռւելոց աշխարհի մէջ Առաջ֊նորդական պաշտօն կը վարէ , և կը կարծէ թէ առաջնորդութիւն կ'ը֊նէ ։ Դուք պատուական Մասիս , չատ ստոյգ աղբիւրէ իմացեր էք , որ Ներսէս եպիսկոպոսի պաշտօնն ուրիշ բան չէ , բայց եթէ գիշեր ցորեկ խունկ ծխել ժողովրդին ազ֊դեցիկ մասին , հասարակ ժողովըր֊դին ալ խաչխաչի ջուր խմցնել որ խորունկ քնանայ , և ինքն ալ Ա֊ռաջնորդական տիտղոսը իւր վրայ կրէ , բայց ժամկոչի չափ յարգ չու֊նի եղեր՝ հոգ չէ ։ Եւ քանի որ ա֊սանկ է , նորէն կ'ըսեմ , ի՞նչպէս չգովեմ ես իմ հայրենակիցներս , ո՛ր ապտիճան խոհեմութիւն ու համ֊բերութիւն ունին եղեր , որ վեց տարիէ ի վեր է լուիկ մնջիկ կը համ֊բերեն ։ Ուրեմն կ'ըսեմ , թող օրի֊նակ առնեն Ա. Պոլսեցիք մեր Ռո֊տոսթոյի եղբայրներէն , և իրենց կարգին (նէօպէթին) սպասեն ։

Առ այժմ այսչափ . մնացեալն ի հարկին կը թողում ։

Պոլսոյ-բնակ Ռոտոսթոցի մը

13 մարտ 1884

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

—о—

Շնորհակալութեամբ կը ծանու֊ցանեմք թէ հետեւեալ նուիրատը֊ւութիւնք եղած են Հայոց Միացեալ ընկերութեանց ։

		Աշխ. դահ.
Խասգիւղի Պատ. Մասն.		635
Ենի-Գափուի „	„	744 50
Ֆիլիպէի „	„	478
Ադրիանուպոլսոյ „	„	400

Վսեմաշուք Ցովհաննէս էֆ. Սպարթալեանի կողմէ Զմիւռ֊նիոյ ազգային արկղին կտակ֊եալ գումարին տարեկան տո֊կոսէն Միաց. ընկերութեանց պատկանող բաժինն Օ. Ո. 5 1/2 Զմիւռնիոյ ազգայիններէն Մեծ. Եղբարք Աղնաւուրեան էֆէն֊տիներէ նուէր , ձեռամբ Մեծ. Կարապետ էֆ. Ջուլեքեանի 200 Մեծ. Թօփալեան Գէորգ էֆ.ի ձեռամբ հանգանակեալ մի քանի Պատ. ազգայիններէ 240 Սամսոնի ազգայիններէն Մեծ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեանէ 56

Ի դիմաց Հայոց Միացեալ Ընկ. Ցնօրէն ժողովոյ

Վասն Ատենադպրի Ատենապետ
Ցովսէփ Թոփճեան Գ. Մուրատ[illegible]

Կ. Պոլիս 22 մարտ 1884

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԱԶԴ

Արեւելեան երկաթուղեաց վարչու֊թիւնն յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ մերձակայ ապրիլ ամ֊սոյն սկիզբէն ընդմէջ Կոստանդնու֊պօլսոյ եւ Ադրիէֆանօսի գտնուած կայարաններուն համար մինչեւ այսօր գործածուած միամսեայ բաժանորդա֊կան տոմսակներէն զատ , եռամսեայ եւ վեցամսեայ տոմսակներ պիտի տրուին ։ Այս բաժանորդական տոմսակներն ա֊մեն թղթատար կառախումբերով եր֊թեւեկութեան ենթակայ են , եւ օրն երկու անգամ ճանապարհորդութեան այսինքն միանգամ երթեւեկութիւն ի֊րաւունք ունին ։

Այս բաժանորդական տոմսակնե֊րուն վերաբերեալ ցուցակք եւ կանո֊նագրութիւնք վերոյիշեալ կայարանաց մէջ հրատարակեալ են ։ Լուսագոյն տե֊ղեկութիւն ստանալ ուզողներուն նոյն կայարաններուն եւ կամ վարչութեան գրասենեակներուն դիմելը կը խնդրուի ։

Տասնուչորս տարիէն վար դպրոցի աշակերտք դարձեալ միամսեայ տոմ֊սակներուն կէս գնովը պիտի կարենան ճանապարհորդել , առանց եռամսեայ եւ վեցամսեայ տոմսակաց իրաւունք ու֊նենալու ։ 14—1

17 մարտ 1884

Կ. Պոլիս Վարչութիւն
Արեւելեան Երկաթուղեաց

ԱԶԴ

Ցարգոյ հասարակութեան կը ծա֊նուցանեմք թէ 1883 սեպտեմբեր ամ֊սոյ ընդ մէջ Կ. Պոլսոյ եւ Ֆիլիպէ—Ջէքմէճէի երթեւեկութեան տոմսակնե֊րուն վաւերացման վերաբերեալ կանո֊նագրութիւնը «Մերձակայ ապրիլ» ամ֊սոյն սկիզբը պիտի փոփոխուի ։

Սոյն Թուականէն սկսեալ վերոյիշ֊եալ տոմսակներուն վերադարձի կը֊րօնը գնուած օրը միայն ընդունելի է ։

17 մարտ 1884 Վարչութիւն
Կ. Պոլիս Արեւելեան Երկաթուղեաց

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Երկար տարիներէ ի վեր Փարիզու մէջ առեւտրական գործովը զբաղող Ցովհաննէս էֆէնտի Թիւսիւզեան իւր հայրենակցաց կը նուիրէ իւր փորձա֊ռու , ժրաջան եւ հաւատարիմ միջնոր֊դութիւնը առեւտրական ամեն տեսակ գործողութեանց համար համեստ միջ֊նորդավճարով . հասցէն է

M. 'O. Tuyssuzian,
26 Rue des Batignolles
Paris

Ժ. Տ. ՏԱՆԷԹԹՈՅԻ ՊԱՆՔԱՆ

Կը ծանուցուի մայրաքաղաքիս և նահանգաց արգոյ հասարակութեան թէ ապրիլ 1 ին վերջնականապէս պիտի կատարուի Բունէյի երկա֊թուղեաց արժեթղթոց վիճակահա֊նութիւնն , Արքունի փոխերանոցին մէջ ։

500 թիւեր պիտի չահին. ՄԵԾ ԲԱԺԻՆ 600,000 ֆրանք ։

Պարգեւներուն ամբողջութիւնն այսինքն 13,000 Օսմ. ոսկի չահող տոմսերը կը ծախուին 15 ղրուշի և պարգեւաց քառորդն այսինքն 3,250 Օսմ. ոսկի չահող տոմսերը կը ծախ֊ուին 5 ղրուշի ։

Դիմել առ

Ժ. Տ. ՏԱՆԷԹԹՕ

Ղալաթիա , Քոմիսիոն խան թիւ 18

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

1884 ապրիլ 1ին (մարտ 20 ըստ Ցունաց) կայսերական փոխերանոցը քաշուելիք Բունէյի Օսմանեան եր֊կաթուղեաց վիճակահանութիւնն Օսմանեան կայսերական Պանքային յանձնուած արժետոմսերու բաղ֊դատոմսեր ստորագրելոյս դիմելով միայն կ'ստացուի ։

Ղալաթիա , Քօմիսիօն խանին դիմացը թիւ 9
Գ. Փ. ՉՕԲՈՒՐԵԱՆ

ԿՈՒՆԵՅԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ

ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՌԱՆՍԵՐԷՆԷ Ի ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Աշխատասիրութեամբ

[illegible]

Պաշտօնեայք Հասարակաց Կրթութեան Գրաքննութեան ատենին

Հրատարակիչ [illegible]

Այս բառարանն , պարունակած ար֊ւեստական եւ գիտական բառերու ճո֊խութեամբն , բացատրութեանց յստա֊կութեամբն իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի ։ Սոյն գործը ցարդ հը֊րատարակուած Ֆրանսերէն-Թուրքերէն բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ Թուրք տառերով տրուած բացատրութիւններն լատին տառերով եւս նշանակուած են անոր մէջ , մաս֊նաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազ֊գեաց ։

Մասնաւոր խնամքով , գեղեցիկ եւ մաքուր տպագրութեամբ տետր առ տետր ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տը֊պարանէն ։

Առաջին հատորն որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն եւ մէկ տետրակ֊ներէ բաղկացեալ է տետր առ տետր հրատարակուելէ յետոյ կազմուած կը վաճառուի ի գին 60 դահ. արծաթ ։

Բ. հատորին ութերորդ տետրն եւս հրատարակուած են եւ կը վաճառուին ի գին 2 դահ. արծ. իւրաքանչիւրն ։

Բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ հա֊մար 75 դահ. արծ. գաւառաց համար 100 ։

Բ. հատորին 15րդ տետրին հրատա֊րակուելէն ետքը բաժանորդագրութիւն չընդունուիր ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԻԹԻՃԵԱՆ

— 176 —

Հանրային ապահովութեան պետն ալ մէջ մտաւ ։

— Ինչ որ լինի , ըսաւ , այդ անեղնանկարը մեզ կը ցուցնէ թէ մարդը բարձր դասու ընտա֊նիքէ մը չէ ։

— Նշանաւոր ընտանեաց զաւկներ ալ եր֊բեմն կամաւոր գրուելով հասարակ զինուոր կը լինին , ըսաւ բժիշկը ։

— Անշուշտ . բայց թեւերնուն վրայ սուր նկարել չեն տար ։

— Իրաւ է ։

Սպասաւորը վէրքերը լուացած էր ։

Բժիշկն որ քիչ մը կարճատես էր , ակնոցը դնելով աչքը կնոջ վէրքին մօտեցուց ։

— Իրաւունք ունիք , ըսաւ յետոյ ։ Եռան֊կիւն դաշոյնով բացուած է ։ Ոճրագործը չէ կրցեր ուժով զարնել ։ Կինը քաջաբար ինքզինք պաշտպանելով , թոյլ տուած չէր ոճրագործին չեշտակի զարնել ։

— Կը կարծէ՞ք թէ մաքառում եղած է , հարցուց Պ. տը Ժիպրէ ։

— Ցայտնի է այդ . անշուշտ կարճ մաքա֊ռում մը ։ Ոճրագործը նախ չկրնալով իւր նպա֊տակին հասնիլ , երկրորդ հարուած մ'ալ տուած է , որ ուղղակի սրտին մէջ թափանցած է ։

ԻԵ.

Այս խօսքերն ըսած պահուն , բժիշկը սըր֊տին ձախ կողմը գտնուած վէրքը կը զննէր ։

— Այս երկրորդ հարուածէն յետոյ ; ոճրա֊

— 173 —

Դեռ չէր գիտեր ։

Նախաճաշը ժամ մը տեւեց . յետոյ սեղանէն ելան եւ դիակնարան գնացին ։

Ժօռըլէ եւ Մառթէլ արդէն հոն էին ։

Ոստիկանութեան բժիշկը դեռ չէր եկած ։

Արդարութեան պաշտօնեայք դիակնարանի պահակապետին սենեակը մտան , որ զանոնք սրահը տարաւ , ուր դրուած էին երկու դիակ֊ները վերմակով մը ծածկուած ։

Վերմակը դիակներուն մինչեւ մէջքը ծած֊կած լինելով՝ սպաննելոց արիւնաուշտ եւ մերկ լանջերը կ'երեւէին ։

Պարոն տը Ժիպրէ եւ իւր ընկերներն ուշա֊դրութեամբ զննեցին զոհերուն աժգոյն երեսները ։

— Պատուիրեցի որ մեռելահոյն ձեռքը մնա֊ցած մազերուն չդպչին , ըսաւ Պ. տը Ժիպրէ ։

— Ո՛չ ոք դպած է , տէր , ըսաւ սպասա֊ւորը վերմակը բոլորովին վերցնելով եւ կծկեալ ձեռքին մէջ կեցած մազի փունջը ցուցնելով ։

— Լաւ , մինչեւ բժշկին գալը թող այդպէս մնայ ։

Հանրային ապահովութեան պետն հարցուց պահակապետին .

— Հանդերձները խուզարկեցի՞ք ։

— Այո՛ , տէր , մեծ խնամքով ։

— Բան մը չգտա՞ք ։

— Ներեցէք , տէր ։

— Ա՛ , գոչեց Պ. տը Ժիպրէ , աչքերուն մէջ յոյս մը փայլելով ։ Թերեւս նշան մը գտաք ։

— Չեմ կարծեր որ այնչափ կարեւոր բան մը լինի ։

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

Խմբագրութեամբ

Տօքթէօր Մ. Բ. Իւթիւճեանի

Հրատարակուեցան Առաջին հատորոյ 1 եւ 2 թիւերն յունուար 15ին եւ փետրվար 15ին. Նիւթն է «Գիտութիւն եւ Ֆրանքլէն»։

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ԻԼԱՆ

Նիզամիէ թահնիէ խարճեսինտէ 300 սէնէսի մալթընտան, սէնէի մէլգումէ մայիսի նիհայեթինէ գատար 3 մահ զարֆընտա, կէրէք ինճէ վէ կէրէք գալըն օլարագ, հասըլ օլունաշ վէ օլաճագ քէբէկին ֆիրուխթ օլունաճաղը վէ մալթըն սէքիզինճի կիւնիւ գարարը վիրիլէճէյի եվվէլճէ իլան օլունմուշ իսէ տէ, եէվմի մէզքիւրտէ գարարը գաթիսի վիրիլէմէմիշ վէ գալըն քէբէկին պէհէր գըյէսի օն վէ ինճէ քէբէկին պէհէր գըյէսի օն պիր բարայա օլարագ չերաիթի մուգարրէրէսի իլէ թալիպի եօհտէսինտէ պուլունմուշ օլտուղունտան վէ իշպու մարթըն օն տէօրտիւնճի չարշէմպէհ կիւնիւ թէքրար պիլ միւզայէտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ օն պէշինճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ տախի, թէգարրուր իտէն ֆիատը 0/0 5 զամմը գապուլ օլունաճաղընտան ; իշթիրայա թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ուժումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

10 մարթ 1300 1

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ թահնիյէ խարճեսինտէ միւթէրաքիմ օլուպ ֆիրուխթ օլընաճաք օլան 800 օգգա քէօսէյէ բօրչալարընըն եսմանը նագտէն իրա 100 ղրուշա օլարագ եվվէլճէ վիրիլուպ պատէհու գալտըրըլմաք չարթը վէ չերայիթի սայիրեսի իլէ պէհէր գըյէսի 3 ղրշ 10 փարայա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ իշպու մարթըն 14ինճի չէհարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն վէ 15ինճի բէնշշէնպէհ կիւնի տախի թէգարրուր իտէն ֆիյաթընտան 0/0 տէ պէշ զամմը գապուլ իտէճէյինտէն, իշթիրայէ թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ուժումիյէ տայիրեսինէ կէլմէլէրի։

10 մարթ 1300 1

ԻԼԱՆ

Սիւարի գալբագլարը իչին ըրթէրագան արշունը ճէտիտ 1000 ճէտիտ արշունը 40 ղրուշ։

Սիեահ խորինաթօ արշունը ճէտիտ 1000 ճէտիտ արշունը բարա 65։

Սիեահ հարիր չերիտ արշունը ճէտիտ 4000 ճէտիտ արշունը բարա 16։

Սէրաճխանէ անպարընա պիր սէնէտէ լիւզումի միգտար Թրապըզօն քէթան իպլիկինտէն մամուլ գօլանըք վէ կէրկիլիք չերիտ պէհէր արշունը ճէտիտի 2 ղրուշ 10 բարա։

Նիզամիէ սէրաճխանէ անպարընա նումիւնէլէրինէ թէվֆիքէն միւպայեա օլընաճագ պալատէ մուրագգամ տէօրթ գալէմ էշեա ֆիեաթը միւրագգամալէրի իլէ թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ մարթըն րումինին օնպէշինճի բէրշէնպէհ կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւնիւ միւնագասասը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն իթա էթմէյէ թալիպ վէ օնեէտինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ 0/0 տէ պէշ թէնզիլինէ րաղիպ պուլունանլարըն մագամը սէրասկէրիտէ լէվազըմաթը ուժումիէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

12 մարթ 1300 2

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ հաթապ անպարը իչին եվվէլճէ իլան գըլընտըղը իւզրէ 100,000 չէքի հաթապլէ 2,000,000 օգգա մանկալ քէօմիւրիւ միւպայեա օլունաճաղընտան, իթայա թալիպ օլան վէ չերայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին, իշպու մարթը րումինին 20 ինճի կիւնիւնէ գատար հէր կիւն լէվազըմաթը ուժումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

10 մարթ 1300 2

ԻԼԱՆ

Տէրխանէի ամիրէ պուլունան հայվանաթը միրիյէ խազինէսի իչիւն, 50,000 ճէտիտ գանթար գաշըգ սամանը միւպայեա օլունաճաղընտան, իթայէ թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին մարթը րումինին եէկիրմի էքինճի կիւնիւնէ գատար հէր կիւն լէվազըմաթը ուժումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

12 մարթ 1300 2

ԻԼԱՆ

Լագգըյէտէ պուլունան վէ պուլունտըրըլաճագ օլան սաքիրի շահանէ իչիւն պիր սէնէլիք օլարագ լիւզումի օլան էրզագտէն հընթա վէ տագիգին պէհէր գըյէսի 60, էթմէյկին 70, տախիլի կիւշթ 240, խարիճի կիւշթ 255, չէքէր 240, բիրինճ 115, րուպընը սատէ 520, թուզ 35, սօղան 30, զէյթուն եաղը վէ սապօն 200, կաղ վէ ֆասուլեա 80, նօհուտ 55, զէյթուն 100, հաթապ 8, քէօմիւր 22, չամիր 38 վէ սաման 10 փարայա օլարագ չէրայիթի մուգարրէրէսի իլէ, թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ, նիսանը րումինին օն պէշինտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն կէրէք թօփտան վէ կէրէք գալէմ պէ գալէմ իթասընա թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ուժումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

13 մարթ 1300 3

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչուն 2,880,000 գըյէ էն ալէա ճինսինտէն օլարագ ճէնօվա բիրինճի միւպայեա օլունաճաղընտան, իթայէ թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին մարթը րումինին 22ինճի փէնճշէնպէհ կիւնինէ գատար հէր կիւն լէվազըմաթը ուժումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

13 մարթ 1300 3

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ Տէլ Անճէլօ, Կ. Պօլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2 000	Լէբանթօ	4,500
Անճելօ	5,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարաթօն	2,500
Պաստանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պօրօֆինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2 600	Օրլանտօ	3,000
Գալէթօ	2,500	Օտրանտօ	4,500
Գամպօ	2,100	Օտտօ	2,000
Գաթօ	2,000	Բալթիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տէլօ	2,500	Բարտէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քէթօ	2,800
Տրանօ	2,600	Րիալտօ	4,400
Էրլտօ	2,600	Րիալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆէրօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօտօ	3,500
Կալէփօ	5,500	Սալերնօ	4.000
Կէտանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սէլլօ	2,000
Կրօտոնօ	2,200	Սօրէնտօ	4,300
Հանիօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հեռալտօ	3,000	Թիկէր	1,500
Հէմպըրկ	1,200	Թօրտօ	2,800
Ճէնօ	2,300	Քօանտօ	3,600
Քէլօ	2,000	Եէտօ	3,600
Քօմօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Ե[illegible] շոգենաւն աստ հասաւ եւ Օտեսա պիտի ուղեւորի։

Թօրմօ շոգենաւը, մարտ 13ին Անգլիայէն մեկնեցաւ Կ. Պոլիս եւ Օտեսա երթալու համար, եւ ամսոյս 30 ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ

Գործակալ

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմէթ խան Ղալաթիա։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք պիտի կանոնաւոր կերպով ճամբորդեն Լիվրբուլի և Միջերկրականի մէջ։

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Աթլաս	3,000	Մարաթօն	2,500
Ալճերիա	3,000	Նուպիա	2,500
Պաթավիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պոթնիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պոլիվիա	2,500	Բալեսթինա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սքիթիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քաթալոնիա	4,700	Սամարիա	3,000
Շերգօռիկ	2,000	Սամոսիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիդոն	3,000
Կունարտ	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարոքօ	3,000		

Սիտոն շոգենաւը, Նաւապետ Բրըտոն Լիվրբուլէն աստ հասաւ զանազան վաճառքով, եւ ի մօտոյ դարձեալ Լիվրբուլ պիտի երթայ։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճամբորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.

Թիւ 1 Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան Ղալաթիա։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի եւ Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Փանիպալ	4,200	Ուլէրիա	3,000
Ֆարաօ	4,000	Նէբիթիա	3,000
Օսմանլի	4,000	Բէրա	3,000
Սէսոսթրիս	3,250	Ագըմանթին	1,700
Թեպէ	3,250	Լոթիս	800
Մանֆիս	3,250	Օլինտա	800
Նէրօ	3,250	Սեպիլ	750
Մարէօթիս	3,250		

Ֆարաօ շոգ. Նաւապետ Գուբբը, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի մարտ 31ին։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.

Գործակատար

Մէյտանճըգ սօգագ, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ,

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.

31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Աղեքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Յ. Վ. Ուիթօլ եւ Ընկ.
Դարդանէլ	Ֆրանք Գալվէրթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Իմոս եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իսքէնտէրուն	Լէվի, Ֆրանք եւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ք. Ուիթալ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ք. Բէզըրօբուլօ

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի մէջ։

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալճերեան	2,500	Ֆլամինեան	3,700
Ալշըրեան	2,500	Ֆլորենթեան	3,700
Անթոլոգեան	2,500	Ֆլավիեան	3 700
Արպէնեան	2,500	Իպերեան	5,500
Արգադեան	3,700	Իլլիրեան	5,500
Պալերմեան	6,000	Իստրեան	5,500
Պալեարեան	6,000	Լեոպեան	2,200
Քալաբրեան	800	Լիկուրեան	2,500
Սարտինեան	2,000	Լէոպին	800
Տարսոս	700	Օբորդօ	700
Էմիլեան	3,700	Բերսեան	3,800
Ֆալեան	3,700	Վալենթեան	6,800
Ֆաթիմեան	3,700	Վենեթեան	6,800

Ֆլորենթեան շոգենաւը, Նաւապետ Մուր, Լիվրբուլէն աստ հասաւ, եւ ի մօտոյ Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրբուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հաճոյքէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւհէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվրբուլ

ՈՒԷՍԹՔՕԹ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կը բանին ի մէջ Լոնտոնի և Արեւելեան նաւահանգստաց, Սեւ ծովու և Դանուբի

Էթէլ շոգենաւն ի մօտոյ Լոնտոնէն մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

Բեռ կ'առնուն

Ճորճ Հօուարտ շոգենաւն Օտեսայի համար։

Ճէյմս Ուէյլ, Օտեսայի համար։

Թօնլէօ, Պաթումի համար։

Ճօրճ Ֆէնուիք, Դանուբի համար։

Սէլթընհամ, Թայգանի համար։

Օլիվա, Օտեսայի համար։

Րօն, Օտեսայի համար։

Ամպերլէյ շոգ. Պանտրմայի, Րոտոսթօյի եւ Իզմիտի ճամբով Լոնտրա պիտի ուղեւորի։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել առ

ՄՈՐԴԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

կամ առ ՈՒԷՍԹՔՕԹ ԵՒ ԼՈՐԱՆՍ

9, Ֆէնչըրչ Սդր. Լոնտոն.

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի Արեւելքի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամէն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղղակի և արագ ճանապարհորդութիւն

Տրապիզոն, Պաթում եւ Բօթի պիտի երթայ Լա Սէնկէրէլ շոգենաւն, որ մարտ 13ին Մարսիլիայէն եւ մարտ 20 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Արմէնի։

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ

Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թօնոյ	Նաւապետք
Ալ. Մոֆֆիթ	3,000	Գրըս
Արմօրիա	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաթոնիա	2,500	Ռէիլըս
Մասետոնիա	3,500	Մարշ
Րօտօպիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Այս շոգենաւք կեն խմորեղէնք ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

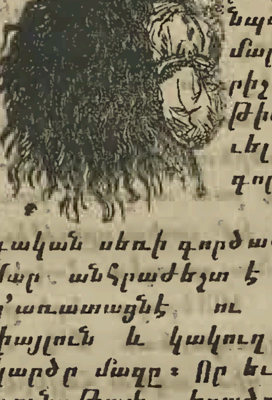

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ եզական դարման է հերաց ամէն տեսակ դժուարութեանց և սոյն նպատակին համար ծախուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կ'ընէ գործածողները։

Մանաւանդ իգական սեռի գործածութեանն համար անհրաժեշտ է այս, քանզի կ'առատացնէ ու մետաքսանման փայլուն և կակուղ կ'ընէ գլխու կարծր մազը։ Որ եւ է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ։ անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, թափածին տեղ նոր մազ կը բուսցնէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փտած է)։ գլխուն ճերմակ թեփը շուտով կ'անհետացնէ։ Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարուելովը գործածողը խիստ վայելչագեղ կերպարանք մը կ'ստանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն։ Անուշահոտ ջուր մ'է, շիշը կանանչ թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն։ Այէրի Վիկօրը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղին է Մինասեանի Ամերիկեան վաճառատունն ի Ղալաթիա կոստանդնուպոլսոյ։

VICHY

ՎԻՇԻ

Վորըլթիւն, փոշէլ 22 Պուլվար Մոնմարթր.

PASTILLES DIGESTIVES. — Վիշի աղբիւրներէն հանուած աղերէն շինուած։ Այս բասթիլներն ախորժահամ են և ստամոքսի թթուութեանց և դժուարամարսութեանց դէմ շատ ազդու։

SEL DE VICHY POUR BAINS. — Բաղնիքի համար ծրար մը աղ բաւական է այն անձանց համար որք Վիշի չեն կարող երթալ։

Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ԲԱՆՆՑՆՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը բոլոր արտադրութեանց վրայ փնտռել։

Պոլսոյ ամէն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 14 մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա	3 ամիս,	ղրշ.	110,1/8 առ Անգլ. լիր.
Փարիզ	»	» ֆր.	22,87 ½ առ Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. Քօնս. գոցուեցաւ	9,21
բացուեցաւ	9,19
կէս օրին	9,18 ½
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	74, 30
Ռումէլիի երկաթուղի	42, 50

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

Insurance company

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

Լոնտրայի և էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անգլ. Լիր.

Արտօնեալ դրամագլուխ		3,000,000
Բաժանորդագրեալ »		2,000,000
Վճարեալ դրմգլուխ 500,000		
Զահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,274,661	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,855,529	
		5,630,190
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	1,157,124	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյն	484,798	
		1,641,922

NORTHERN

Assurance company

ՆՕՐԹՀԸՐՆ

Լոնտրայի և Էպըրտինի ապահովութեան ընկերութիւն Անգլ. Լիր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ		3,000,000
Վճարեալ դրմգլուխ 300.000		
Զահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	778,889	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,670,519	
		2,749,408
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	460,126	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	245,161	
		705,287

Ստորագրեալն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն ըրողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն եւ ծովեզերքը։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալը, շոգենաւերու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալու փափագող պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քօ Րիւխօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ Թուրքիոյ Ընդհ. Գործակատար միացեալ Ընկերութեանց

ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

— 174 —

— Վերջապէս ի՞նչ է ձեր այդ գտածը։

— Ծալծկուած եւ ծալուած թուղթ մը, ուրիշ ճերմակ թուղթի մը մէջ փաթթուած, երկուքն ալ մարդուն բաճկոնակին փոքրիկ գրպանին մէջն էին։ Կ'ուզէք որ յանձնեմ ձեզ։

— Կեցիք քիչ մը։ Ստուգա՞ծ էք թէ կառավարչէնները՝ սմբուլիներուն վրայ անուան սկզբնատառ չկա՞յ։

— Ամենեւին չկայ, տէր. այդ պարագայն նշանակեալ է դիակը բերուած ժամանակ շինած տեղեկագրիս մէջ, որուն մէկ օրինակը ձեզ պիտի յանձնեմ երբոր բժիշկն իւր դիտողութիւնները նշանակէ։

Նոյն միջոցին սրահին դուռը բացուեցաւ եւ սպասուած բժիշկն երկու օժանդակ աշակերտաց հետ ներս մտաւ, եւ արդարութեան ներկայացուցիչներն ողջունելով՝ ըսաւ.

— Իմացուցին ինձ թէ քննութիւնք կան ընելիք։

— Այո՛, երկու դիակներու վրայ, Պ. բժիշկ, ըսաւ Պ. տը Ժիպրէ։

— Պատրաստ եմ։

Բժիշկը ճերմակ գոգնոց մ'անցուց վիզը, զոր սպասաւորը բերած էր. նոյնպէս ըրին երկու օժանդակներն ալ, եւ դիակներուն մօտեցան։

Վերմակը բոլորովին վերցուելով՝ դիակները բացարձակ մերկութեամբ երեւցան։

— Ա՜, դանակի հարուածներ, մրմռաց բժիշկը վէրքերուն վրայ ծռելով։

— Կարծեմ թէ աւելի դաշոյնի հարուածներ են, գիտել տուաւ դատական տեսուչն։

— 175 —

— Պիտի քննենք զայդ, պատասխանեց բժիշկը։

Ցետոյ սպասաւորին դառնալով, յաւելցուց.

— Թաց սպունգ մը բերէք եւ վէրքերուն վրայի արիւնը սրբեցէք։

Սպասաւորը գնաց ջրով լի աման մը եւ սպունգ մը բերաւ, եւ իրեն տրուած հրամանը կատարեց։

Ժօտըլէ տեսակ մը խոշորացոյցով կը զննէր կնոջ դիակն ո՛ եւ իցէ նշան մը գտնելու համար, որով կարելի լինէր եւ դիւրանար դիակներուն անձնականութիւնը գտնելու գործը։

Բայց բան մը չգտաւ. Նոյն զննութիւնն սկսաւ ընել նաեւ մարդուն դիակին վրայ։

Յանկարծ սարսռեցաւ, եւ մէկէն ծռեցաւ դիակին աջ թեւին վրայ, որ մարմնոյն քով մարմարին վրայ փռուած էր։

— Պարոն քննիչ դատաւոր, ըսաւ երկվայրկեանէ մը յետոյ, աւասիկ նշան մը, զոր լաւ ուշադրութեան պէտք է առնուլ։

Եւ մատով ցուցուց բազուկին առջեւի կողմը աստղանկար մը։

Ամենքն ալ նայիլ սկսան։

— Ցիրաւի, ըսաւ Պ. տը Ժիպրէ, այս բանը կրնայ օգնել մեզ այս մարդուն ով լինիլը շուտով գտնելու։ Դափնէ պսակի մը մէջ 1849 նշանակուած է։

— Անշուշտ այս աստղանկարին թուականն է, ըսաւ Ժօտըլէ։

— Եւ տակն ալ խաչաձեւ երկու սուր կայ, ըսաւ քննիչ դատաւորը։

Այս կը հաստատէ թէ՝ մարդը զինուոր եղած է ժամանակաւ, գոչեց ոստիկանը։